

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt onsdag den 8. juli 2020

Sag 5/2020

Anklagemyndigheden

mod

X ApS

(advokat Jens Steensgaard)

I tidligere instanser er afsagt kendelse af Retten i Svendborg den 16. september 2019 (R7-2354/2016) og af Østre Landsrets 17. afdeling den 17. oktober 2019 (S-2764-19).

I påkendelsen har deltaget tre dommere: Michael Rekling, Jens Kruse Mikkelsen og Anne Louise Bormann.

Påstande

Tiltalte, X ApS, har nedlagt påstand om, at det tillades forsvareren at udlåne sagens akter til fagdyrlæge Jørgen Lindahl, ..., med henblik på at besvare forsvarerens spørgetema af 19. juli 2019 uden rettens foranstaltning.

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om hjemvisning af sagen til landsretten, subsidiært at Højesteret afsiger kendelse på det foreliggende grundlag.

Tiltalte har over for anklagemyndighedens principale påstand nedlagt påstand om frifindelse, og over for anklagemyndighedens subsidiære påstand taget bekræftende til genmæle.

Sagsfremstilling

Den foreliggende sag angår en mulig overtrædelse af dyreværnslovens § 28, stk. 2, i forbindelse med transport af slagtesvin den 21. april 2016.

Det fremgår af sagen, at Det Veterinære Sundhedsråd ved udtalelser af 21. september 2017 og 6. marts 2018 har besvaret en række spørgsmål, som efter anmodning fra tiltalte var stillet til rådet.

Tiltalte anmodede den 13. april 2018 om, at der blev indhentet en sagkyndig udtalelse fra fagdyrlæge Jørgen Lindahl, der skulle besvare en række spørgsmål svarende til dem, som efter tiltaltes anmodning tidligere var stillet til Det Veterinære Sundhedsråd. Den 9. juli 2018 afsagde Retten i Svendborg kendelse om, at det ikke blev tilladt at stille dyrlæge Jørgen Lindahl de nævnte spørgsmål. Denne kendelse blev stadfæstet af Østre Landsret den 4. oktober 2018. Både byretten og landsretten begrundede afslaget med, at Det Veterinære Sundhedsråd allerede havde besvaret tilsvarende spørgsmål.

Den 24. juni 2019 blev hovedforhandlingen i sagen indledt ved Retten i Svendborg.

Den 19. juli 2019 anmodede tiltalte anklagemyndigheden om tilladelse til at udlåne sagens akter til dyrlæge Jørgen Lindahl med henblik på at indhente en sagkyndig udtalelse. Anklagemyndigheden afviste anmodningen og henviste tiltalte til at indbringe sagen for retten i medfør af retsplejelovens § 746, stk. 1.

Tiltalte anmodede herefter den 21. august 2019 Retten i Svendborg om tilladelse til at udlåne sagens akter til dyrlæge Jørgen Lindahl.

Retten i Svendborg afviste ved kendelse af 16. september 2019 at meddele tilladelse med følgende begrundelse:

”Retten opfatter forsvarerens anmodning som en anmodning om tilladelse til at stille de spørgsmål, der er nævnt i det nu fremsendte spørgetema, med henblik på fremlæggelse i retten.

Retten har ved kendelse af 9. juli 2018 nægtet forsvareren at stille nogle spørgsmål anført i forsvarerens spørgetema af 12. april 2018 til den pågældende dyrlæge. Rettens kendelse blev stadfæstet ved Østre Landsrets kendelse af 4. oktober 2018 [...].

Disse spørgsmål vedrørte samme tema som de spørgsmål, som forsvareren nu anmoder om tilladelse til at fremsende til besvarelse hos dyrlægen.

Retten skal henholde sig til det i kendelsen af 9. juli 2018 anførte, idet der ikke ses at være kommet sådanne oplysninger frem i sagen, der kan begrunde, at det nu skal tillades forsvareren at stille de omhandlede spørgsmål.”

Østre Landsret stadfæstede ved kendelse af 17. oktober 2019 byrettens kendelse med følgende begrundelse:

”Anmodningen fra forsvareren må forstås således, at formålet ikke er, at fagdyrlæge Jørgen Lindahl skal yde forsvareren sagkyndig bistand, men derimod at fagdyrlæge Jørgen Lindahl erklæring skal indgå som bevis i sagen. Landsretten har tidligere taget stilling til dette spørgsmål ved kendelse af 4. oktober 2018, hvor forsvarerens anmodning herom ikke blev taget til følge.

På den baggrund og af de af byretten i øvrigt anførte grunde stadfæster landsretten den påkærede kendelse.”

Retten i Svendborg afsagde den 12. november 2019 dom i sagen og idømte tiltalte en bøde på kr. 40.000. Sagen er efterfølgende anket til Østre Landsret, hvor sagen nu afventer Højesterets afgørelse af denne kæresag.

Anbringender

Tiltalte, X ApS, har anført navnlig, at landsrettens kendelse af 4. oktober 2018, som kendelserne i nærværende sag henviser til, angår indhentelse af sagkyndig erklæring med rettens foranstaltning, mens nærværende sag vedrører forsvarerens udlån af sagsakterne til indhentelse af anden sagkyndig erklæring uden rettens foranstaltning. Retterne har derfor ikke forholdt sig til retsgrundlaget for udlån af bilag til en sagkyndig og til retsgrundlaget for forsvarerens indhentelse af anden sagkyndig erklæring på egen hånd.

Byretten og landsretten har fortolket hensigten med anmodningen om udlån af akterne, uden at der er givet en saglig begrundelse for at nægte anmodningen efter retsplejelovens § 729 a, stk. 3, 3. pkt. Retterne har endvidere ikke forholdt sig til, at dele af materialet er omfattet af retsplejelovens § 871, stk. 2, nr. 5, hvorfor der efter § 729 a, stk. 3, 5. pkt., jf. § 729 a, stk. 4, skal særlige grunde til at nægte udlevering.

Det er ikke et hensyn bag retsplejelovens § 729 a, stk. 3, at der skal være kommet nye oplysninger frem i sagen, førend akterne kan udlånes til en sagkyndig, sådan som det er antaget af byretten og landsretten. Det er således ikke muligt på forhånd at vide, hvad man vil få ud af at få oplyst det skøn, som Det Veterinære Sundhedsråd har foretaget. En retfærdig rettergang efter Den Europæiske Menneskerettighedskonvention indebærer, at det er forsvareren selv, der afgør, hvornår han anser en sag for tilstrækkeligt oplyst.

Der er ikke hjemmel til at begrænse forsvarerens egen efterforskning. Ligestillingen mellem politiet og forsvareren indebærer, at forsvareren har vide grænser for at foranstalte egen efterforskning, og forsvarets anmodning om udlån af sagsakterne til en sagkyndig ligger klart inden for disse grænser.

Det er en forudsætning for forberedelsen af forsvaret, at der gives forsvareren mulighed for at anfægte en sagkyndig erklæring, og forsvareren har en selvstændig ret til at indhente bistand og erklæringer fra sagkyndige. Dette er også i overensstemmelse med Højesterets afgørelser i UfR 1997.675 og UfR 2000.627.

Den sagkyndige har allerede mulighed for at gennemgå akterne på forsvarerens kontor, jf. Højesterets dom i UfR 2015.1286, og et afslag på anmodningen kan derfor alene tjene til at besværliggøre forsvarerens arbejde. Den sagkyndige i denne sag har bopæl i en anden landsdel end forsvareren, hvorfor det vil være forbundet med store omkostninger og stor ulempe at foranstalte et sådant gennemsyn.

Tiltalte har over for anklagemyndighedens påstand om hjemvisning navnlig anført, at landsretten ved sin kendelse har taget stilling til begge led i tiltaltes påstand, både udlån af akterne og at det sker med henblik på besvarelse af det spørgetema, som forsvareren har udarbejdet. Dermed har landsretten også taget stilling til tiltaltes anbringender om udlån af sagens akter, og der er derfor ikke grundlag for at hjemvise sagen til behandling i landsretten.

Over for anklagemyndighedens subsidiære påstand, som tiltalte har taget bekræftende til genmæle overfor, har tiltalte anført, at anklagemyndighedens påstand fører til, at Højesteret tager stilling til begge led i tiltaltes påstand. Det er tiltaltes opfattelse, at anklagemyndigheden med sine anbringender har taget bekræftende til genmæle over for tiltaltes påstand.

Anklagemyndigheden har til støtte for påstanden om hjemvisning anført navnlig, at sagen angår spørgsmålet om, hvorvidt der kan gives forsvareren tilladelse til at overlevere sagens akter til dyrlægen Jørgen Lindahl, jf. retsplejelovens § 729 a, stk. 3, 3. pkt.

Landsrettens kendelse må forstås sådan, at den ikke tager stilling til dette spørgsmål, herunder om det er ubetænkeligt at tillade udlånet, men alene tager stilling til spørgsmålet om, hvorvidt der er grundlag for at iværksætte yderligere efterforskningskridt i form af indhentelse af en erklæring fra dyrlægen.

For så vidt angår anklagemyndighedens subsidiære påstand om, at Højesteret tager stilling på det foreliggende grundlag, har anklagemyndigheden anført navnlig, at der ikke ses at være hensyn, der taler imod, at der gives forsvareren tilladelse til at overlevere sagsakterne til dyrlæge Jørgen Lindahl, jf. retsplejelovens § 729 a, stk. 3, 4. pkt.

Der er ikke i sagen særlige hensyn at tage til tredjemand, ligesom der ikke er tale om fortrolige oplysninger, hvis videregivelse efter omstændighederne vil være uberettiget. Forarbejderne omtaler udtrykkeligt den situation, at et dokument udleveres direkte til en af forsvaret valgt sagkyndig. Særligt angående udtalelserne fra Det Veterinære Sundhedsråd er disse omfattet af retsplejelovens § 729 a, stk. 3, 5. pkt., og tilladelse til udlevering af disse kan dermed kun nægtes, hvis en af grundene i § 729 a, stk. 4, gør det nødvendigt. Sådanne grunde ses ikke at være til stede i denne sag.

En tilladelse til udlevering er ikke samtidig en tilladelse til, at det tillades forsvareren at indhente en sagkyndig erklæring, der kan indgå som bevis i sagen.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagen angår, om forsvareren for X ApS i medfør af retsplejelovens § 729 a, stk. 3, 3. pkt., skal meddeles tilladelse til at overlevere sagens akter til dyrlæge Jørgen Lindahl med henblik på, at han kan besvare en række spørgsmål fra forsvareren.

Højesteret finder, at det må anses for ubetænkeligt at meddele tilladelse til, at forsvareren kan overlevere sagens akter til dyrlæge Jørgen Lindahl med henblik på at besvare forsvarerens

spørgsmål, jf. retsplejelovens § 729 a, stk. 3, 4. pkt. Højesteret lægger herved vægt på, at der – som også anført af anklagemyndigheden – ikke er hensyn, der taler imod tilladelse. Endvidere er dele af materialet i form af udtalelsen fra Det Veterinære Sundhedsråd omfattet af retsplejelovens § 871, stk. 2, nr. 5, og tilladelse til overlevering kan derfor kun nægtes med henvisning til de grunde, der er nævnt i retsplejelovens § 729 a, stk. 4. Sådanne grunde finder Højesteret ikke er til stede i sagen.

Højesteret finder, at der ikke er grundlag for at hjemvise sagen til landsretten.

På den baggrund finder Højesteret, at forsvareren for X ApS skal meddeles tilladelse til at overlevere sagens akter til dyrlæge Jørgen Lindahl.

Højesteret bemærker i den forbindelse, at spørgsmålet om, i hvilket omfang en eventuel besvarelse eller udtalelse fra dyrlægen Jørgen Lindahl kan indgå som bevis i ankesagen for landsretten, afgøres af landsretten.

Thi bestemmes:

Forsvareren for X ApS meddeles tilladelse til at overlevere sagens akter til dyrlæge Jørgen Lindahl.